

CD'S

GIOVANNI Pierluigi da Palestrina (1514-1594) werd een kleine halve eeuw eerder geboren dan Michael Praetorius (1571-1621), maar beiden waren vooral actief tijdens de tweede helft van de zestiende eeuw. Dat was een moeilijke tijd, waarin reformatie en contrareformatie het kerkelijke leven beheersten en de machtsdrift van de 'christelijke' vorsten een absoluut hoogtepunt bereikte. Palestrina biedt ons typische voorbeelden van roomse liturgische muziek, terwijl Praetorius dan weer een volgeling was van Maarten Luther, de vader van het Duitse protestantisme. Omdat de twee hier besproken cd's net kerstmuziek bevatten, kun je de vraag stellen of het verschil tussen protestant en katholiek ook in hun muziek te horen viel. Ondergetekende meent van wel, ook al is een vergelijking tussen twee zo verschillende componisten altijd enigszins bij de haren getrokken.

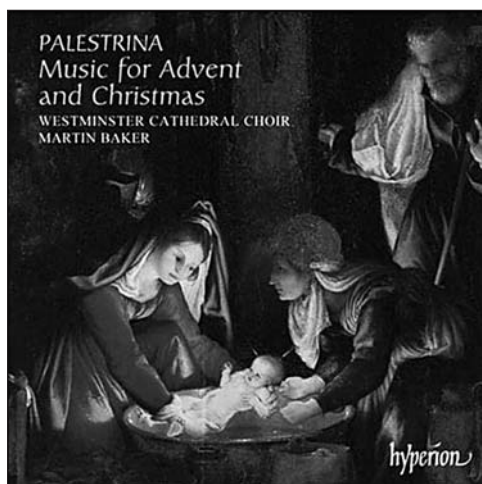

De Duitse lutheraan Praetorius schrijft dan ook voor heel andere omstandigheden dan zijn Romeinse collega. Maar op de keper beschouwd kunnen we toch twee elementen aanduiden die hun kerstgeloof muzikaal merkbaar anders kleurt. In de lutherse – en later nog veel meer in de calvinistische – theologie is de komst van Jezus veel minder de 'geboorte' van het Kind van Maria dan de komst van de Verlosser. Kerstmis vertelt ons niet zozeer over de menselijke vertedering bij de kribbe, al ontbreekt dat gevoelsaspect zeker niet helemaal.

Het gaat voor de protestanten over de komst van „der Heiden Heilande” (zoals een bekend choraal van J.S. Bach luidt), waarbij we moeten bedenken dat wijzelf die heidenen zijn. Wanneer de Lieve Vrouwe eindelijk ter sprake komt, dan is dat meteen heel typisch als onze lotgenote. „Laten we met Maria juichen”, zo zingen ze. Voor de domineesoon Praetorius is een kerstlied dus allereerst een kans voor een verkondiging van een gebeuren dat zich van Godswege aan de mensheid voltrekt. Vandaar de voorkeur voor de volkstaal, en de nadruk op verstaanbaarheid en eenvoud. Hij biedt ons dan ook heel ritmische liederen aan met de metrische dreun van een beweeglijk staplied. Praetorius' kerstmuziek bestaat aldus uit liederen die elk kerkkoor moet aankunnen.

Heel anders gaat het er op de tweede cd toe. Palestrina was een Romein in hart en nieren, het langste deel van zijn leven was hij trouwens kapelmeester van de Sint-Pietersbasiliek. De opname bundelt een selectie van zijn advents- en kerkmuziek. Alle klassiekers uit de Latijnse liturgie passeren de revue. Het *Alma redemptoris mater*, de hymne waarmee de luisteraar het eerst wordt geconfronteerd, legt al meteen een katholiek accent. Het is een lofprijzing op de goede moeder van de Verlosser. Nog uit de adventsliturgie stammen *Cantate tuba* en *Deus tu conversus*. Er is het prachtige dubbelkorige motet *Hodie Christus natus est*, dat trouwens vergezeld wordt van een al even schitterende mis met hetzelfde muzikale motief als basis.

En zo wandelen we van hoogtepunt naar hoogtepunt, om te eindigen met een formidabel zesstemmig *Magnificat*. Op beide plaatjes horen wij het (katholieke) Westminster Cathedral Choir uit Londen zingen, meesterlijk als vanouds. Noteren we terzijde nog dat de kwaliteit van dit Britse koor al vele jaren opmerkelijk constant bleef. Praetorius' muziek werd tenslotte al op plaat opgenomen in de jaren 1980 en nu pas uitgebracht op cd, terwijl Palestrina's kerstmuziek recenter werd ingeblikt. Hoe dan ook twee aanraders! (JC)

Michael Praetorius, *Christmas Music*, door het Westminster Cathedral Choir & The Parley of Instruments onder leiding van David Hill, Hyperion (verdeling Laval), CDA66200, 20,10 euro • Giovanni Pierluigi da Palestrina, *Music for Advent and Christmas*, door het Westminster Cathedral Choir onder leiding van Martin Baker, Hyperion (verdeling Laval), CDA67396, 20,10 euro.

Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het Mediacentrum op de website www.kerknet.be.

KLASSIEKER ZONDER INLEIDING

DAG HAMMARSKJÖLD, de tweede secretaris-generaal van de Verenigde Naties, komt in 1961 – in volle Congocrisis – om het leven bij een vliegtuigongeval in Afrika. Vrienden vinden in zijn nalatenschap een merkwaardig dagboek dat een jaar later wordt gepubliceerd onder de titel *Markings* of in het Nederlands *Merkstenen*.

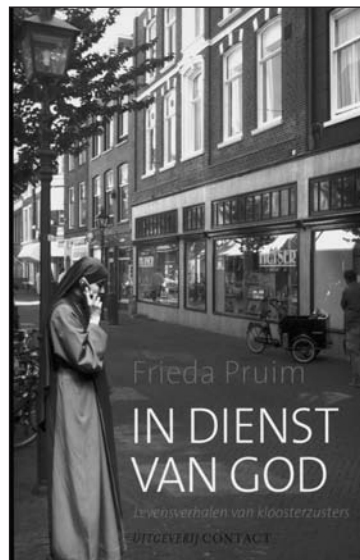
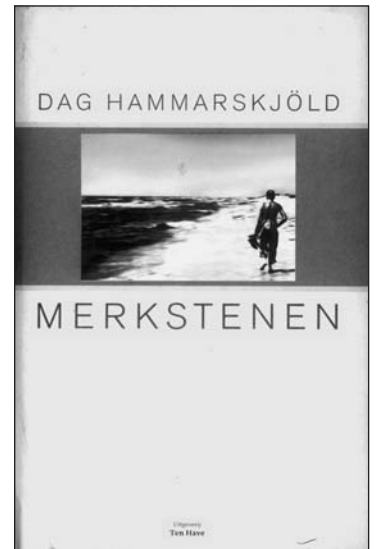
Merkstenen zijn hoopjes stenen die bergbeklimmers opstapelen als oriënteringspunten. Zo raken ze de weg minder gauw kwijt. Hammarskjöld's dagboek biedt inzicht in het binnenste van een mens zoals maar weinig boeken ooit gedaan hebben. De auteur zelf bestempelt zijn eigen aantekeningen ironisch als „een soort van witboek dat gaat over mijn onderhandelingen met mezelf, en met God”.

Voor velen eertijds was de inhoud van het boek een volslagen verrassing. De internationaal zo machtige en actieve persoonlijkheid komt in zijn dagboek naar voren als een heuse christelijke mysticus. Het boek bevat zeer persoonlijke gedachten, die terzelfder tijd grote (spirituele) waarheden blijken te zijn: „Laat Uw naam geheiligd worden, niet de mijne. Laat Uw koninkrijk komen, niet het mijne”, zo bleek de machtige man te bidden. Het boek groeit uit tot een van de weinige spirituele bakens van de twintigste eeuw.

Een nieuwste (22ste) editie van *Merkstenen* ligt nu voor, met een voorwoord van de Nederlandse christendemocraat (en gewezen premier) Ruud Lubbers, die ooit bij zijn aantreden koningin Beatrix' persoonlijke exemplaar als geschenk kreeg. Het blijft een krachtig geloofsgetuigenis, alleen missen wij heel wat.

Dag Hammarskjöld is inmiddels een figuur uit een ver verleden en het zou goed geweest zijn dat de nieuwste editie een behoorlijke inleiding op 's mans leven en werk had geboden. Er staan wel omvangrijke eindnoten bij, maar je kunt *Merkstenen* niet begrijpen zonder dat je enigszins vertrouwd bent met de heel specifieke lutherse spiritualiteit van de Zweed evenals met de politieke context waarin de aantekeningen ontstonden. Dat was de Koude Oorlog, en voor min-veertigers is dat deel van een ver verleden, een tijd die almaar meer mogelijke lezers nooit hebben gekend. (EDS)

Dag Hammarskjöld, *Merkstenen*, Ten Have, Kampen, 2007 (22ste druk), 175 blz., 17,90 euro, ISBN 978 90 25 9577 42.

HET LEVEN VAN EEN NON

LEVEN in een klooster, of door het leven gaan als zuster, het wekt wel eens de nieuwsgierigheid. Ook Frieda Pruim, redacteur van het Nederlandse (feministische) tijdschrift *Opzij* maar voorheen redacteur geestelijk leven bij het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP), was gefascineerd door het leven van deze vrouwen.

Pruim vond tien Nederlandse zusters tussen 37 en 84 bereid hun roepingsverhaal te doen. Stuk voor stuk eerlijke verhalen vindt u in dit boek, met hun worstelingen betreffende de gelofte van armoede, kuisheid en vooral gehoorzaamheid. Inderdaad, dit laatste blijkt veruit het moeilijkst te zijn voor geroepenen door God.

Dat de religieuzen creatief weten om te springen met die gehoorzaamheid, is duidelijk. Sommigen interpreteren dit als luisterbereidheid, andere als overleg en nog anderen als 'wat de priorin zegt, dient gevolgd'. Maar het is en blijft een leven lang een uitdaging om gehoorzaamheid te tonen.

Dit boekje dient zeker niet in één ruk uitgelezen, maar het scheidt een beeld over kloosterintrede in de vorige eeuw. Wie weet is dit in de vorm die hier te lezen is, weldra voltooid verleden tijd. (TH)

Frieda Pruim, *In dienst van God. Levensverhalen van kloosterzusters*, Contact, Amsterdam, 2007, 220 blz., 19,95 euro, ISBN 978 90 254 2618 7.

DE LAFFE KEUKENPRINSES

DE TV-PROGRAMMA'S van de Britse keukenprinses en *food writer* Nigella Lawson vinden wereldwijd gretig aftrek. Als nevenproduct verschijnen ook haar kookboeken in vele talen. Nigella kookt op tv in haar eigen keuken. Ze zegt van zichzelf dat ze chef-kok noch artiest is. „Geen van de recepten hier is speciaal bedacht voor uitzending of publicatie: dit is het eten dat ik kook, het eten dat ik eet”, aldus de televisiefee.

Niettemin, dit kookboek is goed geschreven. Het bevat 'snelle' recepten. Nigella geeft steeds wat persoonlijke commentaar bij elk recept. Soms bemoedigend: „Als ik dit kan, bent u ook in staat dit gerecht te bereiden.” Maar wat te denken van de bekendheid dat ze van de Mexicaanse keuken niets afweet... bij een pak recepten uit Mexico? De recepten uit dit boek, vaak wel zeer Angelsaksisch – *muffins* bijvoorbeeld, of vlees met esdoornsiroop en *coleslaw* – zijn bedoeld voor mensen die weinig tijd hebben of niets van speciale keukentechnieken kennen. Het kon ondergetekende dan ook bekoren dat je voor *crêpes suzette* gewoon je voorgebakken pannenkoeken in de supermarkt mag kopen!

Na het lezen bedacht ik dat ze bij Nigella thuis waarschijnlijk drie keer daags zeer lekker moeten eten. Kwatongen beweren evenwel dat de keukenprinses eigenlijk hulpvrouwen inschakelt voor haar toverkunsten en de recepten door echte chefs laat uitschrijven. Haar ontboezemingen zijn dus maar praatjes bij het fornuis. Ook nog dit, naast foto's van de gerechten staat het kookboek vol met portretten van Nigella zelf. Voor de liefhebbers. (EDS)

Nigella Lawson, *Nigella Express*, Contact, Antwerpen/Amsterdam, 2007, 390 blz., 34,90 euro, ISBN 978 90 254 2608 8.

